

Läheisen opas

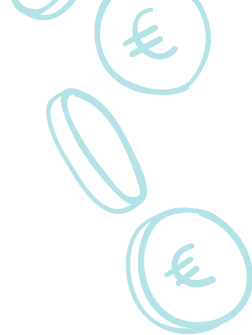
Miten voin tukea?

**Tämä opas auttaa sinua
pohtimaan, miten voit
halutessasi tukea läheistä
rahavaikeuksissa ja samalla
pitää itsestäsi huolta.**

Sisällys

1. <u>Puhu rohkeasti rahasta</u>	4
2. <u>Älä vaaranna omaa talouttasi</u>	8
3. <u>Tunnista taloudellinen hyväksikäyttö</u>	10
4. <u>Mistä apua?</u>	12
5. <u>Maksuhäiriömerkintä ja ulosotto</u>	14

1. Puhu rohkeasti rahasta

Talous- ja velkaongelmat ovat yleisiä. Esimerkiksi maksuhäiriömerkintä on lähes joka kymmenennellä aikuisella. Jatkuva rahanpuute ja velkakierre heijastuu helposti myös lähipiiriin. On luonnollista haluta auttaa rahavaikeuksissa etenkin omaa lasta tai muutoinkin vaikeassa elämäntilanteessa olevaa läheistä. Auttamalla voit kuitenkin ajautua itse rahaongelmiin ja jaksamisesi ääri rajoille. Auttaminen voi myös pitkittää ja pahentaa läheisesi tilannetta, erityisesti jos ongelmien taustalla on taloudenhallinnan ongelmia tai rahapeli riippuvuus.

Jos läheisen talousvaikeudet huolestuttavat sinua, ota asia puheeksi. Kerro hänelle, mitä olet huomannut ja miksi tilanne huolestuttaa sinua. Kannusta läheistä selvittämään tilanne ja hakemaan apua. Älä syyllistä.

Pidä huolta omasta hyvinvoinnistasi ja raha-asioistasi. Hae tukea myös omaan jaksamiseen. Auttavia tahoja on listattu tämän oppaan lopussa.

Talousvaikeuksiin ja velkaongelmiin löytyy harvoin nopeaa ratkaisua. Aina voi kuitenkin tehdä jotain ja on mahdollista, että pidemmällä aikavälillä läheisesi voi saada velkansa järjestettyä. Sinulla voi olla tärkeä rooli vierellä kulkijana ja kannustajana.

Jos talousvaikeuksien taustalla on riippuvuus, osaamattomuus rahankäytössä tai sairaus, on tärkeä hakea apua myös näihin asioihin. Muuten talousvaikeudet alkavat ennen pitkää uudestaan. Läheiselläsi voi olla myös mahdollisuus saada edunvalvoja heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi. Selvitä sen mahdollisuus maistraatista. Tulevaisuuteen voi varautua myös edunvalvontavaltuutuksella. Sen voi tehdä yhdessä läheisen kanssa, jolloin läheinen päättää, kuka hänen talous-asioitaan hoitaa, mikäli hän ei enää itse siihen kykene.

Muista, että jokainen aikuinen kantaa itse vastuun omasta taloudestaan. Toisen rahankäyttöä ei voi muuttaa tai velkaantumista lopettaa, jos hän ei motivoidu muutokseen. Ketään ei voi pakottaa ottamaan apua vastaan. Näissä tilanteissa on erityisen tärkeää, että huolehdit omasta jaksamisesta, taloudesta ja tarvittaessa asetat rajat auttamiselle.

Läheistä voi tukea ja rohkaista esimerkiksi:

- Selvittämällä yhdessä auttavien tahojen yhteystietoja
- Ottamalla yhteyttä yhdessä talous- ja velkaneuvontaan
- Tukemalla läheisen rahankäytön suunnittelua ja seurantaan, esimerkiksi ottamalla käyttöön [penno.fi](https://www.penno.fi) -sovelluksen tai työkirjan
- Velkamäärän selvittämisessä

Voit olla läheisesi tukena hankalan tilanteen selvittämisessä oman hyvinvointisi ja jaksamisesi rajoissa.

**Aiemmin maksoin
sairastuneen läheisen
pikavipit ja ostin hänelle
vaatteita, ruokaa ja
tavaroita, koska raha-asiat
olivat sekaisin. Nyt kun
edunvalvonta on lähtenyt
rullaamaan, yritän välttää
laskujen, vaatteiden ja
velkojen maksamista.**

2. Älä vaaranna omaa talouttasi

Sinulla on oikeus päättää, autatko läheistä taloudellisesti vai et. Jos haluat antaa rahaa, varmista, että maksat omat asumisen kulusi ja muut tärkeät laskusi ajallaan. Muista myös varata rahaa ruokaan ja muihin elämisen välttämättömiin menoihin. Jos rahasi eivät riitä omiin välttämättömiin menoihisi, rahan antaminen läheiselle ajaa oman taloutesi tiukalle ja ylivelkaantumisen riski on suuri.

Jos autat läheistä taloudellisesti, keskustele hänen kanssaan siitä, mistä talousvaikeudet johtuvat. Onko syynä tilapäinen tulojen väheneminen vai pitkäkestoinen avun tarve? Mieti, mahdollistatko taloudellisella tukemisella esimerkiksi pelaamisen tai päihteiden käytön.

Omaisuus ja velat kuuluvat sille, jonka nimissä ne ovat. Et siis ole vastuussa läheisesi ottamista veloista. Varo ottamasta velkaa toisen puolesta omiin nimiisi, ryhtymästä yhteisvelalliseksi tai takaamasta hänen lainaansa. Joudut maksuvastuuseen näistä sitoumuksista, jos läheisesi ei pysty niitä maksamaan.

Talusasioihin liittyy myös monia oikeudellisia kysymyksiä esimerkiksi parisuhteen purkautuessa. Asiat kannattaa selvittää jo etukäteen ja laatia avioehtosopimus tai testamentti, vaikka esimerkiksi ero ei tuntuisikaan ajankohtaiselta. Asiakirjat kannattaa laatia aina lakimiehen avustuksella. Apua voit tiedustella oikeusaputoimistosta.

Mukava yhteinen tekeminen voi saada hetkeksi ajatukset pois vaikeuksista. Konkreettinen apu voi olla esimerkiksi se, että kutsut läheisesi luoksesi syömään.

3. Tunnista taloudellinen hyväksikäyttö

Joskus läheinen voi vaatia sinulta enemmän taloudellista tukea kuin haluat antaa. Tällöin kyseessä voi olla taloudellinen hyväksikäyttö. Vaaranmerkkejä ovat esimerkiksi:

- Läheinen vaatii rahaa, maksamaan laskujaan tai ottamaan velkaa jopa uhkailemalla, kiristämällä tai manipuloimalla.
- Pelkää kieltäytyä taloudellisesta avustamisesta tai jatkavastustamista, vaikka olet päättänyt lopettaa.
- Parisuhteessa tai muussa yhteistaloudessa joudut kantamaan suurempaa taloudellista vastuuta yhteisistä menoista kuin mikä on oikeudenmukaista.
- Läheinen käyttää omaisuuttasi tai rahojasi ilman lupaasi.

Huonoa kohtelua ja väkivaltaa ei pidä hyväksyä. Puhu asiasta rohkeasti luotettavalle läheiselle tai auttavalle taholle. Ota tarvittaessa yhteyttä myös viranomaiseen.

Säilytä nettipankkitunnuksesi, pankki- ja luottokorttisi turvallisesti. Kuoleta kortit, jos epäilet väärinkäytöstä. Jos epäilet, että nimissäsi otetaan luottoa, voit pyytää luottotietoihisi oma luottokielto -turvamerkinnän. Suurimmat luottotietorekisterinpitäjät ovat Suomen Asiakastieto Oy ja Bisnode Oy. Tee väärinkäytöksistä rikosilmoitus.

**Talousvaikeuksista
voi selviytyä ja
löytää ulospääsyn.**

**Jos sinulla tai
läheiselläsi on vaikeaa,
älä pelkää pyytää apua.**

**Apua ja tukea on
saatavilla.**

4. Mistä apua?

Neuvontaa, tukea ja tietoa tarjoavia tahoja on useita. Yhteystiedot löytyvät netistä.

- **Talous- ja velkaneuvonta**, joka auttaa maksuongelmissa olevia ihmisiä ja pienyrittäjiä löytämään ratkaisukeinoja velkaongelmiin. Palvelu on maksutonta.
- **Oikeusaputoimisto**, josta saa oikeudellista neuvontaa
- **Sosiaali- ja terveystalvelut sekä päihde- ja mielenterveyspalvelut**
- **Kela**
- **Ulosotto**, josta saa myös ohjausta ja neuvontaa
- **Digi- ja väestötietovirasto**, josta haetaan edunvalvojaa
- **Kansalaisneuvonta**, joka neuvoo ja ohjaa julkisten palveluiden käytössä
- **Oma pankki**

Monet järjestöt tarjoavat neuvontaa ja tukea erilaisiin elämäntilanteisiin. Seuraavalla sivulla on muutamia esimerkkejä. Tarkemmat tiedot järjestöjen toiminnasta sekä yhteystiedot löytyvät netistä.

- **Takuusäätiö, Velkalinja-puhelin ja Kysy rahasta -chat:** talous- ja velka-asiat
- **MIELI Suomen Mielenterveys ry:n kriisipuhelin ja alueelliset kriisikeskukset:** tukea elämän kriiseihin
- **FinFami Mielenterveys-omaisten keskusliitto ja alueelliset yhdistykset:** tukea mielenterveyskuntoutujien omaisille ja -omaishoitajille
- **Mielenterveyden keskusliitto, puhelin-neuvonta ja chat:** tukea mielenterveyskuntoutujille ja läheisille
- **Peluuri-puhelin ja -nettisivu:** tukea peliongelmissa pelaajille ja heidän läheisilleen
- **Pelirajat'on vertais-tukipuhelin ja chat:** vertaistukea ongelmallisesti rahapelaaville ja heidän läheisilleen
- **Suvanto ry, Suvanto-linja -puhelin:** tukea kaltoin-kohtelua kokeneille ikäihmisille
- **Naisten Linja, puhelin ja chat:** väkivaltaa kokeneille ja väkivallasta huolestuneille naisille
- **Nollalinja-puhelin:** lähisuhteissa väkivaltaa kokeneille
- **Ensi- ja turvakotien liitto ja alueelliset ensi- ja turvakodit:** apua vaikeissa ja turvattomissa oloissa eläville lapsille ja perheille
- **Rikosuhripäivystys, puhelin ja chat:** tukea rikoksen uhreille
- **Päihdeneuvonta, Ehyt ry:n neuvontapuhelin:** keskusteluapua omaan tai läheisen päihdeongelmaan
- **ADHD-liitto, neuvontapuhelin:** aktiivisuuden ja tarkkavaisuuden haasteet
- **Seurakuntien diakoniatyö:** keskusteluapua ja ohjausta vaikeissa elämäntilanteissa

Takuusäätiön nettisivuille takuusaatio.fi on koottu lisää tietoa auttavista tahoista.

5. Maksuhäiriömerkintä ja ulosotto

Maksuhäiriömerkinnöistä on monenlaisia seurauksia, mutta kaikille niistä ei ole yhtä paljon haittaa. Lähtökohtaisesti maksuhäiriömerkintää kannattaa välttää. Parhaiten se onnistuu hakemalla apua heti, kun maksuvaikeudet alkavat. Velkierteessä luottotietojen menettämisestä voi olla myös hyötyä, sillä maksuhäiriömerkintä pysäyttää velkierteen. Kun uutta luottoa ei enää saa, ei myöskään voi elää velaksi tai maksaa velkoja velalla.

Maksuhäiriömerkintää on mahdollista vältellä pitkäänkin ottamalla aina uutta velkaa laskujen ja velkojen maksuun, mutta se lisää velkamäärää ja veloista selviytyminen vaikeutuu. Siksi joissakin tilanteissa velat kannattaa päästää perintään ja ulosottoon, vaikka siitä tulee maksuhäiriömerkintä. Sen jälkeen voi lähteä etsimään kunnollista ratkaisua velkaongelmaan.

Ulosotto voi olla helpotus tai jopa järkevää, jos lisävelkaantumisen päättyä sen myötä. Velat kasvavat ulosotossa korkoa, mutta myös velkojen maksu uudella velalla tulee kalliiksi. Jos velkojen väheneminen ulosotossa näyttää kestävän pitkään, voi selvittää mahdollisuudet velkojen järjestelylle.

Tilanne kannattaa käydä läpi yhdessä talous- ja velkaneuvojan kanssa tai ottaa yhteyttä Takuusäätiön neuvontapalveluihin *Velkalinjaan* tai *chatiin*.

Penno – hallitse rahojasi

Aloita
Pennon
käyttö jo
tänään!

Penno on maksuton ja helppo tapa seurata rahankäyttöä. Kun kirjaat siihen tulosi ja menosi, pysyt rahatilanteesi tasalla. Kirjautu sovellukseen osoitteessa penno.fi tai tilaa työkirja Takuusäätiöstä.

Tämä opas auttaa sinua pohtimaan,
miten voit halutessasi tukea läheistä
rahavaikeuksissa ja samalla pitää
itsestäsi huolta.

Maksutonta neuvontaa

Velkalinja
puh. 0800 9 8009

Kysy rahasta -chat
takuusaatio.fi

Tutustu Takuusäätiön nettisivuihin.
Löydät sieltä ohjeita, tietoa ja selviytymistarinoita.

 Takuusäätiö

Autamme ihmisiä ottamaan oman talouden haltuun.